

Požehnání Josefovým synům

Rožnov, Střítež: 14.8.2016

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Gn 48, 1 – 22

Text: Gn 48, 9 *Josef otci odvětil: "To jsou moji synové, které mi zde Bůh dal."
Otec řekl: "Nuže, přived' je ke mně, abych jim požehnal."*

Josef přivádí k otci dva syny, aby jim otec požehnal. Co to je, to požehnání, které Jákob má, a které může nějak předat Josefovým synům? Jakoby tušil naši otázku, Jákob nám na to ihned bez okolků odpovídá: To požehnání pochází od Hospodina a jsou to vlastně taková pevná zaslíbení. Vycházejí z mého osobního setkání s Bohem. Bůh všemohoucí se mi ukázal v Lúzu v kenaanské zemi a požehnal mi slovy: »Hle, rozplodím tě a rozmnožím a učiním tě společenstvím lidských pokolení. Tuto zemi dávám do věčného vlastnictví tvému potomstvu. « O jaké zemi a o jakém potomstvu tady Jákob mluví? Inu, jde o zemi zaslíbenou a o lid Boží. A to bychom my, křesťané, měli vědět, co tu má bible na mysli. Eschatologicky protaženo do naší současnosti je zaslíbenou zemí Boží království a Božím lidem je církev, nevěsta Kristova. Ale to předbíháme.

Josef přivádí k Jákobovi své syny, protože chce, aby i oni měli podíl na těchto úžasných zaslíbeních, která Jákob přijal od Hospodina skrze své otce Izáka a Abrahama. Josef si je vědom, že jeho synové, kteří se mu narodili v egyptské zemi, se narodili jako příslušníci jiného náboženství. Porodila mu je Asenat, dcera egyptského kněze. Snažil se to sice zakrýt mluvícími jmény a svého prvorozeného nazval Manases - to je „Bůh dal zapomenutí, neboť“ řekl: "Bůh mi dal zapomenout na všechno mé trápení a na celý dům mého otce." Druhému dal jméno Efrajim (to je Bůh dal plodnost), neboť řekl: "Bůh mě učinil plodným v zemi mého utrpení." Tím však ještě nezískal zaslíbení mnohého potomstva. Pouhé udělení jména nestačí. To ještě nedá životu správnou orientaci. Je třeba přijmout Boží požehnání. Vzpomeňte, kolik úsilí až úskoků to stálo Jákoba, aby získal, ano ukořistil, uchvátil pro sebe životní požehnání. Josef přesně ví, že totéž chce i pro své syny. Každý rodič chce pro své děti to nejlepší. Někdo si pod tím „nejlepším“ představuje, že děti po něm zdědí zavedenou firmu, že dostanou do vínku vzdělání, školy, tučné konto, konexe, a já nevím co ještě. Josef ale ví, že to nejlepší do života jeho dětí, je Hospodinovo požehnání, obsahující smlouvu s Bohem, pevnou víru a Boží zaslíbení. A že je to požehnání, které se v jejich rodině předává z generace na generaci. Proto bere své dva syny a jdou za otcem Jákobem, který ve svém životě o to požehnání tak úpěnlivě zápasil. Jákob sám to požehnání získal jaksi „pod rukou“. Znal totiž jeho nesmírnou cenu. Proto byl ochoten se pro něj dopustit i lsti. Podvedl svého slepého otce Izáka, když se převlékl za svého bratra Ezaua a nechal si požehnat jako prvorozenému. Nyní se historie jakoby opakuje. Jákob je nyní sám v roli žehnajícího. Jako jeho otec je i on nyní téměř slepý a Josefovy syny nerozezná. Bezelstný Josef staví prvorozeného Manasesa pod Jákobovu pravici a mladšího Efrajima po jeho levici. To mělo svůj význam, protože pravá ruka bývá zpravidla silnější a tak představuje větší sílu a požehnání pravicí bylo proto pokládáno za mocnější. Ale Jákob ruce na poslední chvíli zkřížil a položil je obráceně. Zdá se, že ani na stará kolena v sobě nezapřel svou lišáckou povahu. Co toto Jákobovo gesto znamená? Josefovi se to zjevně nelíbí a chce uchopit otcovu ruku, aby ji přenesl na správnou hlavu. Říká přitom: „Ne tak, otče, vždyť prvorozený je tento. Polož svou pravici na jeho hlavu.“ Otec však odmítl: "Vím, synu, vím. Také on se stane lidem a také on vzroste. Jeho mladší bratr jej však přeroste a jeho potomstvo naplní pronárody." Taky bychom někdy, jako Josef, rádi v modlitbě manipulovali Boží žehnající rukou, aby žehnala na tom (podle nás) správném místě. Ale tady máme jeden příklad za všechny z těch nevyzpytatelných Božích jednání, kdy Bůh žehná zcela svrchovaně dle svého vlastního uvážení, a klidně vyvolí nižšího, mladšího, nejmladšího, handicapovaného, životního outsidera, aby se pak tento vyvolený stal svědkem veliké Boží milosti, a v jeho slabosti se projevila Boží síla. Neboť jak čteme v Písmu, co je světu bláznovstvím, to vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co je slabé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné; neurozené v očích světa a opovržené Bůh vyvolil, ano vyvolil to, co není, aby to, co jest, obrátil v nic - aby se tak žádný člověk nemohl vychloubat před Bohem“ (1K1,27-28).

A tak Jákob, svobodný od lidských zbožných přání, ale zcela poddán Boží vůli, udílí požehnání bez ohledu na lidské předpoklady, tedy bez ohledu na to, zda je někdo prvorozený či druhorozený či jakkolirozený. Asi se už poučil, že upřednostňovat nějaké dítě vůči druhému není dobré. A dokonce říká Josefovi: „Oba synové, kteří se ti v egyptské zemi narodili před mým příchodem k tobě do Egypta, budou nyní moji. Efrajim a Manases jsou moji jako Rúben a Šimeón.“ A z textu vysvítá, že si je pak dědeček posadil na klín, a líbal je a objímal. Ale vykladači připomínají, že slova „vzít na kolena“ byl tenkrát technický výraz, který znamenal doslova osvojení, tedy adopci.

Pozornému čtenáři jistě neunikne, že Jákob nevyslovuje požehnání dětem přímo, ale žehná jim skrze jejich otce Josefa. Je to zvláštní formulace. Čteme: „Požehnal Josefovi takto: Bůh... at' požehná těmto chlapcům.“ To je jistě důležitý postřeh, že děti přijímají Hospodinovo požehnání skrze věřící rodiče. Přírozeně, že egyptská matka Asenat už nemůže být při této scéně přítomná. Skrze ni to požehnání už nepřichází.

Jákob požehnal Josefovi takto: „Bůh, před nímž ustavičně choďovali moji otcové Abraham a Izák, Bůh, Pastýř, který mě vodí od počátku až dodnes, Anděl, Vykupitel, jenž před vším zlým mě chránil, at' požehná těm chlapcům. At' se v nich hlásá mé jméno a jméno mých otců Abrahama a Izáka; at' se nesmírně rozmnoží uprostřed země.“

Požehnání, které Jákob vyslovuje, nepřipomíná nic z našich běžných blahopřání. Nejde v něm o pokoj, štěstí a zdraví pro naše děti. Jde v něm o to, aby se v našich dětech dál hlásalo a šířilo Boží jméno a jména otců. Tedy, aby se na nich zračila Boží sláva. Aby jejich život byl vyznáním Boha. Jákobovo požehnání vyznává o Bohu – je to „Pastýř, který mě vodí od počátku až dodnes.“ V tomto vyznání je jistě obsažena i jistota Boží ochrany a jeho vedení. Dále říká o Bohu, že je to „Anděl“ – tedy ten, kdo vstupuje do kontaktu s člověkem a také, že to Vykupitel, jenž před vším zlým mě chrání – a my v tom slyšíme odkaz ke Kristu Vykupiteli a Pánu našem. Mají-li se v dětech hlásat také jména otců, neznamená to vyvyšování lidí, ale zajištění kontinuity víry. Požehnání má pokračovat dál v dalších generacích. Efrajim a Manases se tak mají sami stát požehnáním pro své potomky, podobně jako praotec Abraham. A tak požehnání, které Efraim a Manases dostávají, není určeno, řečeno moderně, pro jejich osobní potřebu a spotřebu, ale jako trvalá hodnota, mající dosah až do dnešních dnů, je i pro nás. A tak díky nim máme na témže požehnání podíl i my dnes a dále si ho předáváme. Je to velká výsada a milost, že i my smíme být u toho a že smíme patřit k dědicům Hospodinova požehnání. Proto ho chceme přát i svým dětem, protože je to požehnání, které není jen naše a pro nás, ale obsahuje vzácnou smlouvu s Bohem a dar života v zaslíbeném království Božím pro všechny věřící lidi až na věky. Amen.

Modlitba: *Hospodine, v Pánu Ježíši Kristu náš nebeský Otče, ty jsi nám ve svém Synu dal podíl na velikých a slavných zaslíbeních, která jsi zdávna odevzdal praotcům. Dej, at' jako oni stojíme a zápasíme o toto požehnání pro sebe i pro všechny, které jsi nám svěřil do péče. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, prosíme tě za náš sbor, za ty, které jsi nám svěřil jako naše bratry a sestry. Dej, at' dostojíme své zodpovědnosti za ně, dej, at' nám stojí za to vynakládat námahu, aby náš sbor rostl a přijal požehnání od tebe. Nechceme být lhovostejní vůči tvé nabídce, když nám chceš žebnat. Toužíme z celého srdce po tvém požehnání, jen nám, Pane, ukaž, co máme dělat. Ty nás, Pane, vybízíš, abychom usilovali o tvé požehnání, o dary tvého Duchu svatého, o tvou moc a sílu. Dej, at' nás naše vlastní slabost neodradí, at' nás naše bolesti a naše hříšnost nezahavují tvého požehnání. Dej, at' přes to všechno vytrvale žádáme od tebe vše, co nám chceš dát. Prosíme, Pane, smiluj se nad námi, neboť bez tebe a bez tvého požehnání nic nejsme. Amen.*